

မဟာသွေး တေးဂီတ (အရှင်ရာဟုလာ)

ရိုသေစွာ မေးလျှောက်အပ်ပါသည် အရှင်ဘုရား၊
အရှင်ရာဟုလာသည် ဗုဒ္ဓဘုရားရှင်ရဲ့ သားတော်ဖြစ်ရန် မည်သို့ ဆုတောင်းခဲ့သည်
ကို သိလိုပါသည်။ အရှင်မြတ်သည် ကိုရင်ဝတ်နဲ့ ရဟန္တာ ဖြစ်တာလား ရဟန်း
အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးမှ ရဟန္တာဖြစ်တာလား။ အရှင်ရာဟုလာသည် မည်သည့်
အချိန်တွင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပါသနည်း။ ဘုရားရှင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးမှလား မစံခင်လားဆို
တာကို ဖြေကြားပေးစေလိုပါသည်။

စုသက်မွန်

မေးခွန်းကို ဖြေဖို့ ဗုဒ္ဓရဲ့ သားတော် အရှင်ရာဟုလာအကြောင်းကို လေ့လာရင်း
စိတ်ဝင်စားဖွယ် အချက်အလက်တွေကို တွေ့ရှိရပြီး အဲဒါတွေကို ချန်မထားခဲ့ချင်
တာနဲ့ အားလုံးကို စုပေါင်း ဖော်ပြလိုက်ပါတယ်။ သဒ္ဓါတရား ရှေ့သွားပြုပြီး ဖတ်ရှု
လေ့လာပြီး အတုယူ ကျင့်သုံးနိုင်ပါစေ။

www.kelasa.org

နဂါမင်း

ပဒုမုတ္တရ ဘုရားလက်ထက်က ဟံသာဝတီပြည်မှာ အင်မတန် ချစ်ခင်ကြတဲ့ သူ
ဌေးသား နှစ်ယောက် ရှိတယ်။ အမျိုးအမည်ကို မဖော်ပြဘူး။ အတွေးအမြင်
တူညီကြတဲ့ သူငယ်ချင်း နှစ်ယောက်ဟာ ပစ္စည်းဥစ္စာရဲ့ အနှစ်သာရကိုပဲ ရယူ
တော့မယ်ဆိုပြီး အလှူအနု များစွာ ပြုလုပ်ကြရင်း ကွယ်လွန်တဲ့အခါ မိမိတို့ ကိုး
ကွယ်တဲ့ ဆရာရသေ့ သင်ကြားတာကို လိုက်နာ ဆုတောင်းခဲ့တဲ့အတိုင်း တစ်
ယောက်က ပထဝီန္ဒရ အမည်ရှိတဲ့ နဂါးမင်း (မ-ဋ္ဌ ၃၊ ၂၀၀။ ရဋ္ဌပါလသုတ် အဖွင့်

မှာတော့ ဘူမိန္ဒရ နဂါးပြည်မှာ ပါလိတ အမည်ရှိတဲ့ နဂါးမင်းလို့ ဆိုတယ်)။ ကျန်
တစ်ယောက်က သိကြားမင်း ဖြစ်တယ်။

နဂါးမင်းဟာ သိကြားမင်းကို ခစားရတယ်။ နဂါးမင်း အခစားလာတဲ့အခါ
သိကြားမင်းက မှတ်မိပြီး နဂါးအဖြစ်ကို မနှစ်သက်တဲ့ သူငယ်ချင်းကို ပဒုမုတ္တရ
မြတ်စွာဘုရားနဲ့ ရဟန္တာတွေကို ပင့်ဖိတ်အလှူအနုပြုပြီး သိကြားမင်းအဖြစ်ကို ပြန်
ဆုတောင်းဖို့ အကြံပေးတယ်။ ဒါနဲ့ နဂါးမင်းဟာ ဗုဒ္ဓအမှုူးပြုတဲ့ ရဟန္တာတစ်ထောင်
ကို ဆွမ်းကပ်လှူတယ်။ ရဟန်းတွေထဲမှာ ဗုဒ္ဓနဲ့ အင်မတန် ရုပ်ချင်းတူတဲ့ ချစ်စ
ဖွယ် သာမဏေထံတစ်ပါး ပါတယ်။ ဥပရေဝတ ဘွဲ့မည်ရှိတဲ့ ဒီသာမဏေဟာ ဗုဒ္ဓ
ရဲ့သားတော်ဖြစ်ကြောင်း သိသွားတဲ့အခါ နဂါးမင်းဟာ သာမဏေကို အလွန် ကြည်
ညို စွဲလမ်းသွားပြီး သိကြားမင်းအဖြစ် ဆုတောင်းတော့ဘဲ ဗုဒ္ဓရဲ့ သားတော်ဖြစ်
လိုကြောင်း ဆုပန်တယ် (အံ-ဋ္ဌ ၁၊ ၁၉၇။) ဘုရားသီတင်းသုံးတဲ့ ကျောင်းတော်
မှာ ကြေးမုံအခင်း (မှန်စီအခင်း)ကိုလည်း လှူဒါန်းတယ် (အပါဒန ၁၊ စာ-၆၆)။

သိကြားမင်း

နောက်တစ်ကြိမ် သိကြားမင်းဆီကို အခစားသွားတဲ့အခါ နဂါးမင်းက မိမိတောင်း
ခဲ့တဲ့ဆုကို ပြောပြတဲ့အတွက် ဘဝသံသရာမှာ ချစ်သူငယ်ချင်း နှစ်ယောက် ပြန်
ဆုံစည်းနိုင်ဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး သိကြားမင်းလည်း မြတ်စွာဘုရားနဲ့ သံဃာတွေကို
အလှူအနုပြုတဲ့အခါ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ ဧတဒင် (ဗုဒ္ဓသာသနာကို ကြည်ညိုလို့ ရဟန်းပြု
လာသူတွေထဲမှာ အမြတ်ဆုံး) ဘွဲ့ရတဲ့ ရဟန္တာတစ်ပါးကို အားကျလို့ ထိုမထေရ်လို
ဖြစ်ဖို့ ဆုတောင်းတယ်။ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားဟာ သူငယ်ချင်းနှစ်ယောက်ရဲ့
ပြုပြီးတဲ့ ကောင်းမှုအထူးကို မြင်တော်မူလို့ နဂါးမင်းက ဂေါတမဗုဒ္ဓရဲ့ သားတော်၊
သိကြားမင်းက ထိုဂေါတမဗုဒ္ဓသာသနာမှာပဲ သဒ္ဓါပဗ္ဗဇိတ ဧတဒင်ရတဲ့ ရဟန္တာဖြစ်
မယ်လို့ ဗျာဒိတ် ချွေတော်မူပါတယ်။

ဒီဖြစ်ရပ် နှစ်ခုက ဒီကမ္ဘာမတိုင်ခင် ကမ္ဘာတစ်သိန်းအလွန်က ဖြစ်ခဲ့တဲ့ ဖြစ်
ရပ်ပါ။ ဂေါတမဗုဒ္ဓသာသနာမှာတော့ နဂါးမင်းက ဗုဒ္ဓလောင်းလျာ မင်းသိဒ္ဓတ်ရဲ့
သားတော် အရှင်ရာဟုလာ၊ သိကြားမင်းက သူဌေးသား ဧတဒင်ရှင် အရှင်ရဋ္ဌပါလ
ဖြစ်လာပါတယ် (အံ-ဋ္ဌ ၁၊ ၁၉၇။)

ရှင်ရာဟုလာ

ဗုဒ္ဓလောင်းလျာ မင်းသိဒ္ဓတ် တောထွက်မယ့်နေ့မှာ သားတော် ရာဟုလာကို မွေး ဖွားခဲ့တယ် (အံ-ဋ္ဌ ၁၊ ၁၁၂)။ အဲဒီနောက် ခုနစ်နှစ်အကြာ မင်းသိဒ္ဓတ် ဗုဒ္ဓဖြစ်တဲ့ အခါ ခမည်းတော် သုဒ္ဓေါဒနမင်း ပင့်ဖိတ်လို့ မွေးရပ်မြေ ကပိလဝတ္ထုကို ပထမ ဆုံးအကြိမ် ကြွစဉ်မှာ ယသော်ရော မိဖုရားက သားတော်ကို ဗုဒ္ဓထံမှ အမွေ တောင်းခိုင်းတယ်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ ကျောင်းကို အပြန်မှာ အမွေတောင်းရင်း နောက်က လိုက်လာတဲ့ ရာဟုလာကို လောကီအမွေကို မပေးဘဲ လောကုတ္တရာ အမွေကို ပေးတဲ့အနေနဲ့ သားတော်ကို ရှင်ပြုပေးဖို့ အရှင်သာရိပုတြာကို မိန့်တော်မူပါတယ်။ အရှင်မဟာမောဂ္ဂလ္လာန်က ခေါင်းရိတ်၊ သင်္ကန်းဝတ်ပေးပြီး သရဏဂုံ ပေးတယ်။ အရှင်မဟာကဿပက ရှင်ရာဟုလာကို သာမဏေတို့ ကျင့်ဝတ်ကို သင်ကြားပေး ပါတယ်။ အရှင်သာရိပုတြာကတော့ ရှင်ရာဟုလာကို အနီးကပ် ဆုံးမပေးရတဲ့ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဗုဒ္ဓရဲ့ ခမည်းတော် တောင်းပန်မှုအရ အဲဒီအချိန်က စပြီး မိဘခွင့်မပြုသူကို ရှင်ရဟန်း ပြုမပေးရတော့ဘူး (ဝိ-ဋ္ဌ ၃၊ ၂၉၁)။

ဗုဒ္ဓနှင့်အတူ

ရှင်ရာဟုလာ ရှင်ပြုပြီးသည်နဲ့ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်က မပြတ်မလပ် သြဝါဒ ပေးပြီး သုတ္တန် များစွာ ဟောကြားတော်မူတယ်။ တစ်ချို့ သြဝါဒတွေကို ထပ်ခါထပ်ခါ ပေးတော်မူတယ်။ ရှင်ရာဟုလာ အသက် ၇ နှစ်အရွယ်မှာ ပျော်စေ ပျက်စေ သဘောနဲ့ပင် လိမ်ညာ ပြောဆိုတာကို ရှောင်ကြဉ် တတ်အောင် ရည်ရွယ်ပြီး ဗုဒ္ဓက အမ္မလဋ္ဌိကရာဟုလောဝါဒ သုတ်ကို ဟောကြားပါတယ်။ ငယ်စဉ်ကပင် မလိမ် တတ်အောင် လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးတာဟာ ရှင်ရာဟုလာက အစပြုခဲ့တာပါ။

ရှင်ရာဟုလာ အသက် ၁၈ နှစ် အရွယ်မှာ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်နဲ့အတူ ဆွမ်းခံ လှည့်လည်ရင်း ခမည်းတော်ဗုဒ္ဓနဲ့ မိမိကိုယ်တိုင်ရဲ့ ဥပဓိသမ္ပတ္တိ (ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါ သပ္ပာယ်မှု)ကို အကြောင်းပြုပြီး ဆွေမျိုးမိဘချစ် စိတ်မျိုး တွေးကြံမိလို့ ဗုဒ္ဓရှင် တော်မြတ်က မဟာရာဟုလောဝါဒသုတ်ကို ဟောပြီး အဲဒီစိတ်မျိုးမဖြစ်အောင် သြဝါဒ ပေးတော်မူပါတယ်။ ထိုအစွဲကြောင့်ပဲ ဒီအချိန်ထိ တစ်မင် တစ်ဖိုလ်ကို မရနိုင်ခဲ့ဘူး (သုတ္တန်-ဋ္ဌ ၂၊ ၇၃)။

ရဟန္တာ ဖြစ်ပြီ

ရှင်ရာဟုလာဟာ အသက် ၂၀ ပြည့်ခါနီးမှာ ရဟန်းဖြစ်ပုံရပါတယ်။ အဋ္ဌကထာ (သုတ္တန်-ဋ္ဌ ၂၊ ၇၄) မှာတော့ အရွယ်ရောက်လာတဲ့ ရှင်ရာဟုလာကို အရှင်သာရိ ပုတြာကပဲ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြုပြီး ရဟန်းပြုပေး တယ်။ အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်ကတော့ ကမ္မဝါစာဆရာ ဖြစ်တယ်လို့ သာမန်ပဲ ဆိုပါတယ်။ ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက်မှ အရှင် မြတ်ကို ဝိပဿနာရှုမှတ်ပုံ ကို သင်ကြားတဲ့အနေနဲ့ ရာဟုလောဝါဒသုတ္တန် (အံ ၁၊ ၄၈၃။ သံ ၂၊ ၃၂၄) တွေကို ဗုဒ္ဓ ဟောကြားတော်မူတယ်။

အရှင်ရာဟုလာ ရဟန်းဖြစ်ပြီးစ ဝါမရသေးခင်မှာ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်ဟာ အရှင် မြတ်ရဲ့ စိတ်ဓာတ် ရင့်ကျက်လာတာကို သိတဲ့အတွက် အရှင်မြတ်နဲ့အတူ အန္တဝန ကို နှစ်ပါးတည်းကြွပြီး အဲဒီမှာ စုဋ္ဌရာဟုလော ဝါဒသုတ်ကို ဟောပါတယ်။ ယင်း သုတ်အဆုံးမှာ အရှင်ရာဟုလာ ရဟန္တာဖြစ်သွားတယ်။ တရားနာတဲ့ ထောင်ပေါင်း များစွာသော နတ်ဒေဝါတွေလည်း မင်္ဂလိကဖိုလ်ဝင် ဖြစ်သွားကြတယ်။ ဒီနတ်ဒေဝါ တွေဟာ ပဒုမုတ္တရဘုရား လက်ထက်တုန်းက အရှင်ရာဟုလာ လောင်းလျာ နဂါ မင်း ဗုဒ္ဓရဲ့သားတော်ဖြစ်ဖို့ ဆုပန်စဉ် ကြားလိုက်ကြတဲ့ မိတ်ဟောင်း တွေဖြစ် တယ်။ သူတို့အားလုံး အရှင်ရာဟုလာ ရဟန္တာဖြစ်မယ့်နေ့မှာ အန္တဝနမှာ စုဝေး ရောက်လာကြသတဲ့ (သံ-ဋ္ဌ ၃၊ ၃၇)။

မာရ်နတ်ရဲ့ အကြံ

အရှင်ရာဟုလာဟာ ရဟန္တာဖြစ်ပြီးလို့ ဝါမရခင် ညတစ်ညမှာ ကျိန်းစရာ နေရာ မရှိလို့ ဇေတဝန်ကျောင်းတိုက်အတွင်း ဗုဒ္ဓသီတင်းသုံးတဲ့ ဂန္ဓကုဋ် ရှေ့နားက လွင် တီးခေါင်မှာ ကျိန်းရတယ်။ ညကျတော့ မာရ်နတ်ဟာ ဧရာမဆင်ကြီးယောင် ဆောင် ပြီး အရှင်ရာဟုလာကို ခြောက်လှန့်ဖို့ လာသတဲ့။ ဒါပေမယ့် ဗုဒ္ဓက ‘ရာဟုလာဟာ ဒေါသကုန်ပြီဖြစ်လို့ နင်လို ကောင်မျိုး တစ်သိန်းမက လာခြောက်လည်း မကြောက် တော့ကြောင်း၊ အရှင်မြတ်ဟာ ဝိပဿနာပညာနှင့် ပြည့်စုံကြောင်း’ ကြိုပြီး တရား ဟောလွှတ်လိုက်လို့ မာရ်နတ်ကြီး တပ်ခေါက် ပြန်ခဲ့ရတယ် (ဓမ္မပဒ-ဋ္ဌ ၂၊ ၃၄၆)။ (သီဟိုဠ်မူမှာ အဝသယိကောဝ ပုဒ်အစား အဋ္ဌဝသယိကောဝလို့ ရှိနေပုံပါပဲ။ ဒီအလို အရှင်ရာဟုလာ ရဟန္တာဖြစ်လို့ ရှစ်နှစ်အကြာမှာ ဒီကိစ္စဖြစ်တယ် ဆိုရလိမ့်မယ်။)

ဆရာနဲ့အတူ အဆဲခံရပုံ

တစ်ခါမှာ အရှင်သာရိပုတ္တရာဟာ နောက်ပါ သံဃာဇာတိရာနှင့်အတူ မွေးရပ်မြေ နာလကရွာက မိခင်ရဲ့အိမ်ရှေ့မှာ ဆွမ်းခံရပ်သတဲ့။ မယ်တော်ကြီးက အရှင်သာရိ ပုတ္တရာနဲ့ သံဃာတွေကို ဆွမ်းတော့ လောင်းတယ်။ ဒါပေမယ့် ပါးစပ်က တစ်ဖျစ် တောက်တောက် မြည်တွန် ဆဲဆိုတယ်။ အဲဒီအချိန်မှာ အရှင်ရာဟုလာ လည်းပါလို့ ကျောင်းပြန်ရောက်တော့ မြတ်စွာဘုရားက အရှင်ရာဟုလာကို မေးတယ် -

“ဒီနေ့ ဘယ်ကို ဆွမ်းခံကြသလဲ။” ‘ဒကာမကြီး (အရှင်သာရိပုတ္တရာရဲ့ မယ် တော်ကို ရည်ညွှန်းတယ်) အိမ်ကိုပါဘုရား။’ ‘သင့်ဒကာမကြီးက သင့်ရဲ့ ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာ (အရှင်သာရိပုတ္တရာကို ညွှန်းတယ်)ကို ဘာပြောလဲ။’ ‘ဒကာမကြီးက တ ပည့်တော်ရဲ့ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာကို ဆဲဆိုပါသည် (အတ္တုဋ္ဌော)။’ ‘ဘယ်လို ဆဲဆို တုန်း။’ ‘သူတောင်းစား၊ ခုလို တောင်းစားမလို့ ဒီက ကုဋေရှစ်ဆယ်ကို စွန့်ရက် ပလေလို့ ဆဲဆိုပါတယ်။’ ‘သင့် ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာက ဘာပြန်ပြောလဲ။’ ‘ဘာမှ ပြန် မ ပြောပါ။’ အဲဒါကို အကြောင်းပြုပြီး ရဟန္တာဆိုတာ စိတ်ဆိုးအမျက်ထွက်မှုကို ထွေး အန်ပြီးပြီလို့ မြတ်ဗုဒ္ဓက ရဟန်းတွေကို ဟောတော်မူတယ် (ဓမ္မပဒ-၄၅ ၂၊ ၄၀၉)။

ကံကောင်းသူ

အရှင်ရာဟုလာဟာ ရဟန်းတော်တွေ ကြားထဲမှာ ရာဟုလာဘဒ္ဒ (ကံ ကောင်းတဲ့ ရာဟုလာ)လို့ ထင်ရှားတယ်။ အဲဒီလို ခေါ်ခံရတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ အရှင်မြတ်က ‘ဗုဒ္ဓသားတော်ဖြစ်ခြင်းနဲ့ ရဟန္တာဖြစ်ခြင်းဆိုတဲ့ အကြောင်းနှစ်ပါးကြောင့် အဲဒီ နာမည် ကို ရထိုက်ပါသည်’ (ထေရ၊ ၂၉၅ ဂါထာ)တဲ့။ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် အနေနဲ့ တော့ ဒေဝဒတ္တ၊ အင်္ဂုလိမာလနဲ့ ဓနပါလ (ဆင်ပြောင်)တို့အပေါ်နဲ့ အရှင်ရာဟုလာ အပေါ် ထားရှိ တဲ့ မေတ္တာဟာ အတူတူပါပဲ (သုတ္တန်-၄၅ ၁၊ ၂၀၀။ မိလိန္ဒ၊ ၄၁၀)။

အရှင်ရာဟုလာ ဟောကြားတာ ထေရဂါထာမှာ လေးဂါထာ (ဂါ ထာအမှတ် ၂၉၅ မှ ၂၉၈ ထိ) တွေ့ရတယ်။ မိလိန္ဒပုဂ္ဂမှာတော့ အရှင်ရာဟုလာ ဟောတဲ့ ဂါထာ ၅ ပုဒ် တွေ့ရတယ်။ (ဇာ- ၃၅၄ မှာ ၁ ဂါထာ။ ၃၅၉ မှာ ၂ ဂါထာ။ ၃၉၉ မှာ ၁ ဂါထာ။) မိလိန္ဒပုဂ္ဂမှာ ပါတဲ့ အရှင်ရာဟုလာကို သားတော် အရှင်ရာဟုလာ လို့ ဆိုနိုင်ရင် ပိဋကတ်သုံးပုံမှာ အရှင်မြတ်ဟောတဲ့ တရားအနေနဲ့ ဂါထာ ၉ ပုဒ်ရှိကြောင်း မှတ်သင့်တယ်။

ဗုဒ္ဓရဲ့ ကုဋိမှာ တစ်ညတာ

ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် ကောသမ္ဘိမြို့ ဗဒေရိကာရာမကျောင်းတိုက်မှာ သီတင်း သုံးခိုက် အရှင်မြတ်ဟာ တစ်ညနေမှာ ကောသမ္ဘိကို ရောက်လာတယ်။ ထိုအချိန်က ရဟန်းတော်တစ်ပါးဟာ သာမဏေအတူ တစ်မိုးတစ်ရံ တည်းသောကျောင်းမှာ အတူမအိပ်ရဆိုတဲ့ သိက္ခာပုဒ်ကို ပညတ်ထားခါစ ဖြစ်တယ်။ ထိုအချိန်က ညကျိန်း စက်ဖို့ နေရာမရှိတဲ့အတွက် အရှင်ရာဟုလာ ဗုဒ္ဓအသုံးပြုတဲ့ ကုဋိ(အိမ်သာ)ထဲမှာ ကျိန်းစက်ရတယ်။ (ဗုဒ္ဓသုံးတဲ့ ကုဋိဆိုတာ တံခါးရှိတယ်။ နံ့သာတွေ ပန်းတွေနဲ့ ထုံမွှမ်းထားပြီး စေတီတိုက်ခန်းနဲ့ အတူတူပဲ။ တစ်ခြားပုဂ္ဂိုလ်တွေ မသုံးဆောင် ကောင်းဘူး။ ဝိ-၄၅ ၃၊ ၁၀။ တစ်ညလုံး ဆီးမီးတိုင် ထွန်းထားတယ်။ ဇာ-၄၅ ၁၊ ၁၇၇)။ နံနက်လင်းလို့ ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ် ရေအိမ်ဝင်တဲ့အခါ အရှင်ရာဟုလာကို တွေ့လို့ ဗုဒ္ဓက သိက္ခာပုဒ်မှာ ချွင်းချက်စာသား ပြန်ထည့်ရတယ်။

ဒီကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဗုဒ္ဓရှင်တော်မြတ်က အရှင်သာရိပုတ္တရာကို ပြစ်တင် တော်မူတယ် ‘ချစ်သား သာရိပုတ္တရာ၊ ရာဟုလာကို သင်ကိုယ်တိုင် ရှင်ပြု ရဟန်း ခံပေးပြီး ယခုလို ပစ်ထားရင် အခြားအမျိုးကောင်း သားလေးတွေကို ရဟန်းပြု ပေးပြီး ဘယ်လိုများ ကိုင်တွယ် ဆောင်ရွက်ပါ့မလဲ’တဲ့ (ဇာ-၄၅ ၁၊ ၁၇၇)။

တေဒဂ်ဘွဲ့

အရှင်ရာဟုလာဟာ သာမဏေဘဝနဲ့ ကတည်းကပင် ဗုဒ္ဓနှင့် မိမိရဲ့ ဆရာသခင် တွေထံမှ သင်ကြားချက်တွေကို ရလိုစိတ် အင်မတန် ပြင်းပြတယ်။ မနက်လင်း တာနဲ့ လက်တစ်ဆုပ်စာ သဲကို ကောက်ယူပြီး ‘ငါ့ဆရာတွေဆီက ဤလက်ထဲက သဲလုံးများ ပမာဏရှိတဲ့ သြဝါဒစကားတွေကို ငါရနိုင်ပါစေ’လို့ မြှက်ဆိုလေ့ရှိတယ်။ အင်မတန် ဆိုးမ လွယ်တာနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ရဟန်းတော်တွေက ရှင်ရာဟုလာကို ချီးမွမ်းစကား ဆိုနေကြခိုက်မှာ ဗုဒ္ဓကြွလာပြီး ယခင် ဘဝတွေတုန်းကလည်း နား ထောင်လွယ်တဲ့ ‘သူဝစ’ဂုဏ်ရှိခဲ့ကြောင်း တိပလ္လတ္တမိဂဇာတ်နဲ့ တိတ္ထိရဇာတ် တွေကို ဗုဒ္ဓ ဟောကြားတယ်။

နောင်အခါ အရိယာသံဃာ့ ပရိသတ်အလယ်မှာ အရှင်ရာဟုလာကို ဗုဒ္ဓရှင် တော်မြတ်က ‘အကျင့်သိက္ခာကို ကျင့်လိုသူတွေအနက် အရှင်ရာဟုလာဟာ အသာဆုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်၏’လို့ တေဒဂ်ဘွဲ့ ချီးမြှင့် တော်မူတယ် (အံ-၄၅ ၁၊ ၂၀၂)။

ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်း

အရှင်ရာဟုလာဟာ ဗုဒ္ဓနဲ့ အရှင်သာရိပုတ္တရာတို့ထက်အရင် စောပြီး ပရိနိဗ္ဗာန်စံတယ်။ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်မှာ စံလွန်တယ် (ဒိ-ဋ္ဌ ၂၊ ၅၄၀)။ ဗုဒ္ဓရဲ့ သက်တော် ၂၉ မှာ မွေးဖွားတာဖြစ်လို့ အရှင်ရာဟုလာ ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်ချိန်မှာ သက်တော် ၅၀ ထက် မကြီးနိုင်ပါဘူး။ သက်တော် ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ်နဲ့ ပရိနိဗ္ဗာန်စံလွန်တော်မူပါတယ်။ ဒါကြောင့် ပထမသံဂါယနာမှာ အရှင်ရာဟုလာ မပါနိုင်တော့ဘူး။ အရှင်မြတ်ဟာ ၁၂ နှစ်ပတ်လုံး အိပ်ရာပေါ်မှာ ကျောချ မအိပ်ဘဲ နိသဇ္ဇတင် ဆောက်တည်ခဲ့တယ် (ဒိ-ဋ္ဌ ၂၊ ၃၂၉)။

ဘီစီ ၃ ရာစုမှာ အိန္ဒိယကေရာဇ် ဘုရင်အသောကဟာ ရှင်သာမဏေတွေ ရှိခိုးဝတ်ပြုဖို့ ရည်ရွယ်ပြီး အရှင်ရာဟုလာအမှတ်တရ စေတီတစ်ဆူ တည်ထားခဲ့ပါသတဲ့ (Beal, *Buddhist Records of the Western World I*, 180-181)။ □

အရှင်ရာဟုလာ၏တရား

သာလကလျာဏီမည်သော သစ်ပင်သည် မြေကြီး၏အတွင်း၌ပင် အတောင်တစ်ရာ တိုင် ကြီးထွား၏။ ဘုရားပွင့်ချိန်၌ ထိုသစ်ပင်သည် ကြီးရင့်ပြီး (မြေပြင်)အထက်သို့ တက်လျက် တစ်ရက်မျှဖြင့်ပင် အတောင်တစ်ရာ မြင့်တက်သကဲ့သို့ ဤအတူသာ လျှင် လုံ့လကြီးတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊ အကျွန်ုပ်သည် ဆိတ်ငြိမ်အရပ်တွင် အတွင်းသန္တာန်၌ တရားဖြင့် တိုးပွားရပါပြီ။

လောကအာမိသကို စွန့်သောကြောင့် သုညတမဂ်၊ အနိမိတ္တမဂ်၊ ဝိမောက္ခမဂ်၊ အပ္ပဏိဟိတမဂ်၊ ဖိုလ်လေးပါးနှင့် အဘိညာဉ် ခြောက်ပါးတို့ကို ရနိုင်၏။ (မိလိန္ဒ၊ ၃၅၉။ ၃၉၉။)

xxx

ဗုဒ္ဓ၏ သားတော်စစ် ဖြစ်ခြင်း၊ သစ္စာလေးပါးကို မဂ်ပညာနှင့်သိခြင်း ဟူသော အကြောင်း နှစ်ပါးကြောင့် ပညာရှိတို့က ဝါကို ရာဟုလာဘဒ္ဒလို့ သိကြပါ၏။

အာသဝေါ ကုန်ပြီ၊ ဘဝသစ် တစ်ဖန် မဖြစ်တော့ချေ။ သံသရာစက်၏ အကန့်များကို ဖျက်ဆီးပြီးဖြစ်၍ မြတ်သောအလှူကို ခံထိုက်သူ၊ ဝိဇ္ဇာသုံးပါးနှင့် ပြည့်စုံသူ ဖြစ်ပါ၏။

သတ္တဝါတို့သည် ကာမကြောင့် ကန်းနေကြ၏။ တဏှာကွန်ရက်ဖြင့် ပုံးလွှမ်းခံနေရ၏။ တဏှာဖြင့် အုပ်မိုးခံနေရ၏။ မြူးဝမှာ ဖွဲ့မိနေသော ငါးကဲ့သို့ မာရ်၏ အနှောင်အဖွဲ့ ခံနေကြရ၏။

ငါမူကား ထိုကာမနှောင်အဖွဲ့ကို ပယ်ပြီး၊ ကိလေသာမာရ်အဖွဲ့ကို အရဟတ္တမဂ်ဖြင့် အကြွင်းမဲ့ ဖြတ်၍၊ အဝိဇ္ဇာကို အမြစ်ပါမကျန် ပယ်နုတ်လျက် ငြိမ်အေးပြီသူ ဖြစ်ပါ၏။ (ထေရဂါထာ၊ ၂၉၅-၂၉၈)။

xxx

ယစ်မသည် အဥကို စောင့်သကဲ့သို့၊ စာမရိသားကောင်သည် အမြီးကို ကာကွယ်သကဲ့သို့ ထိုအတူ ရင့်ကျက်သော ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော ငါသည် သီလကို စောင့်ရှောင်ပါ၏။

ငါသည် မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကိုသိ၍ သာနာတော်၌ မွေ့လျော်လျက် နေပါ၏။ အလုံးစုံသော အာသဝေါတရားတို့ကို ပိုင်းခြားသိ၍ အာသဝကင်းကွာ ကိလေသမရှိဘဲ နေရ၏။ ပဋိသမ္ဘိဒါလေးပါး၊ ဝိမောက္ခရုပ်ပါး၊ အဘိညာဉ် ခြောက်ပါးတို့ကို မျက်မှောက်ပြုပါပြီ၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံးအမတော်ကို လိုက်နာ ကျင့်သုံးပြီးပါပြီ။ (အပဒါန၊ စာ- ၆၈)။